

KIRIK VE ÇIKIKÇILARIN MEMLEKETİMİZDE İŞLEDİKLERİ HATALAR

PROF. DR. MÜNİR AHMET SARPYENER
İstanbul Üniversitesi
Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Kliniği

Her ne kadar memleketimizde taktik birkaç hekim ve hattâ tanınmış bir iki cerrah kırıkçılardan, yeni yetişen operatörlerden bile daha mahir olduklarını iddia etmekte ise de bu iddianın çok yanlış olduğunu ve hattâ daha ileri giderek bu iddialarından dolayı memlekete ihanet ettiklerini burada belirtmek isterim.

Kendimi operatör olarak tanıdığım 36 yıldan beri kırık ve çıkıkçılardan hakiki kırık ve çıkığı olan hiçbir hastayı iyi etmediklerini biliyorum. Kırık ve çıkıkçılardan iyi ettiklerini iddia ettikleri hastaların hemen hepsi esasen kırık ve çıkığı olmayıp incinmiş yahut burgulmuş olan vak'aları kısmen tesbit etmek suretiyle istirahatete terkettikleri için kendi kendine iyi olduğunu burada ifade etmek isterim. Zaten, bu gibi vak'alar kendi hallerine terk edilse belki daha kısa bir zaman zarfında iyi olabileceği muhakkaktır. Esasen hakiki bir kırık ve çıkığı yerine koydukları da varid değildir.

Zira ne anatomi ne fizyoloji bilmiyen, hattâ okuması olmiyan bir kimse kırığı yerine koyması tasavvur edilemez. Hastalık veya travmadan ileri gelen ârıza ne olursa olsun onların yaptıkları, uzvu oğmak ve çekmekten ibarettir.

Bu suretle mevcut olan hematoma veya iltihabı arttırırlar. Kırıkçılardan işledikleri cinayetleri birkaç kategoriye ayırmak kabildir.

I — Ölüme sebebiyet verme : Bazı osteomyelite ve birçok osteoarticulaire tbc. lerin kırıkçılardan fena halde mınıcıklanması neticesi, iltihabın uzviyet tarafından mahdud bir duruma sokulması arzu edildiği anda bu gibi hoyrat hareketler neticesi hastaların bir çoğu sepsis'e duçar oldukları, sulfamid ve antibiotik ilaçların daha henüz mevcut olmadığı zamanlarda sepsis'ten birçok hastaların ölümüne sebep olduklarını kaydetmişizdir.

II — Gazlı Gangren'e sebep olma : Filhakika, Kliniğimizin kurulduğu 1934 yılından bugüne kadar kırıkçılardan mınıcıklanıp gazlı gangren'e sebep oldukları dört vak'aya rastlanmış ise de diğer cerrahi kliniklerinde bundan ileri gelen birçok ölüm vak'alarına tesadüf edildiği muhakkaktır. Kırıkçılardan mınıcıklanan bir vak'a ölüm halinde kliniğimize getirildiği zaman antibiotik ve sulfamidler daha henüz keşfedilmediğinden onu kaybetmiş bulunuyoruz. Diğer vak'a ise sulfamid ve antibiotiklerin bulunduğu zamanda Kliniğimize getirilmişse de hastanın ebeveyni amputation'a razı olmadıklarından vak'ayı kaybetmiş bulunuyoruz. Üçüncü vak'a ise, oldukça akli eren bir babayı ameliyata razı etmek için tehdit etmek ve kısmen onu kandırmak suretiyle çocuğunun sağ kolunu desarticulé etmek suretiyle hayatını kurtarmıştı. Dördüncü vak'ayı ise, ön kolunu feda etmek suretiyle kurtardık.

III — Osteoarticulaire tüberkülozlu vak'aların % 80 i kırıkçılardan mınıcıklanmış ve bundan ötürü en az tedavileri altı yedi ay kadar gecikti-

KIRIK, ÇIKIKÇILARIN HATALARI

rilmiştir. Kliniğimize başvuran birçok osteoarticulaire Tbc'li hastalara kırıklar tarafından tedavi edilip edilmediklerini sormağı itiyat haline getirdiğimizden ekseriya onlara sormakla, % 80'inin kırıklar tarafından mıcıklandıkları ve daha kötü bir duruma sokulduklarını tesbit etmişizdir.

IV — Kapalı birçok kırık vak'alarında eski tarihlerde pek çok ve son zamanlarda erken gelen vak'alarda birçok osteomyelitis vak'alarına şahit ol-

(Resim: 1)

Necrose ve Volkmann kontraktürü.

(Resim: 2)

Volkmann kontraktürü.

Resim: 3)

Necrose ve Volkmann kontraktürü başlangıcı ve ödem.

(Resim: 4)

Necrose, Osteomyelitis ve Volkmann kontraktürü.

muş ve bunları abortif bir şekilde tedavi etmiş ve hayatlarını kurtarmışızdır.

V — Esasen travmaya maruz kalıp da yerel hayatiet'ni kaybetmiş bulunan birçok kırık vak'alarında geniş doku sphacel'ine sebep oldukları bazan amputation'la, bazan da uzun zaman sabırla tedavi ettiğimiz halde oldukça ileri derecede bir sekelle kurtardığımız vak'alar pek çoktur.

VI — Memleketimizde çok defa tesadüf ettiğimiz Volkmann Contracture'u vak'alarının hemen hemen % 99 unun kırıkçılar tarafından yapılmakta olduğunu ve bugüne kadar ancak bir doktorun ihmali ve yapılan sıkı alçılı bandaj neticesi büyük sphacel ile birlikte iki parmak kaybı ve radius kemiğinin alt ucu osteomyelitis'i ile müterafık bir Volkmann Contracture'une rastlamış bulunuyoruz.

Kliniğimizde daha önceleri turnike usulü ve (Henle) ameliyatı ile sonra (Scaglietti) ameliyatı ile ıslâh ettiğimiz ve bazılarını tamamıyla malûliyetten kurtardığımız vak'alar zamanla çoğaldığından, bugüne kadar kliniğimizde iki yüze yakın Volkmann vak'asını tedavi etmiş bulunuyoruz.

Yalnız Ortopedi Kliniğimize müracaat edip durumları ıslâh edilen ve bazıları kurtarılamayan vak'alar göz önünde tutulursa, bugün iki yıl zarfında

(Resim: 5)

Necrose ve Volkmann kontraktürü.

(Resim: 6)

Volkmann kontraktürü.

tesadüf ettiğimiz çocuk felci sekelli vak'aları sayısı kadar sayıda birçok Volkmann vak'aları hasıl olmakta ve bunlar çok güç önlenmektedir. Bundan ötürü gerek hükümet ve gerekse bunlarla sıkı ilgisi olan Sağlık ve Sosyal Yar-

KIRIK, ÇIKIKÇILARIN HATALARI

dım Bakanlığının bir an önce bunlara karşı tedbir alması ve hattâ birçok müeyyidelerle kırıkçıların işlerine nihayet verilmesinin gerekli olduğunu belirtmek isterim.

Kırıkçıların yapmış oldukları bu gibi cinayetlerin önüne geçmek için hekime düşen ödevlerden birisi de bu gibi sıkı sarılan kol ve bacağın sargısını hemen çözmek, mıcıklanmış ve tahrip edilmiş bölge üzerindeki mikropların yaşamalarına engel olmak için yerel ve genel antibiotikler, sulfamidler, alkol veya rivanol pansımanları yapmak sphacël meydana gelmişe onları temizlemek ve yine antibiotik tedavisine baş vurmamak, bazı hallerde kan dolaşımını temin etmek için sıcak hava banyoları yapmak, yaralar islâh edilinceye kadar bazan onları açık tutmak ve cicatrisation ve epitelisation teşekkül ettikten sonra harap olan kemik, adale ve deri dokularının yerine plastik ameliyatlara doku ve deri transplantation'u yapmak suretiyle mümkün mertebe hastaların ıstırabını ve kaybettikleri uzuvların foncution'larını iadeye çalışmaktır.

Yukardaki maruzatımın herkesten önce Sağlık Bakanlığını, Tabibler odalarını, hekimleri ilgilendirdiği kadar memleketi de ilgilendiren önemli bir olay olması münasebetiyle hemen herkesin dikkat nazarını çekmeği vazife biliyorum. Yapılan cinayetlerin bir kısmının fotoğrafını dikkat nazarınıza arz etmekle memlekete karşı olan borcumu yaptığımı inanıyorum.